

РЕАЛІЗАЦІЯ МИСТЕЦЬКОГО КОНТЕКСТУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЛІЦЕЇ

Т. О. Яценко, доктор пед. наук

Одним із завдань компетентісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї є реалізація міжмистецької взаємодії у процесі опрацювання програмового матеріалу. На цьому етапі навчання учні вже мають достатній рівень предметних знань і сформованих умінь читацької діяльності для системного осмислення широких історико-культурних і літературних асоціацій. Дієвим засобом реалізації мистецького контексту в процесі вивчення творів української літератури є чинний підручник української літератури (рівень стандарту) для 11 класу, що підготовлений авторським колективом Інституту педагогіки НАПН України (автори – А. Фасоля, Т. Яценко, В. Уліщенко, Г. Бійчук, В. Тименко). Його зміст і структура ґрунтуються на ідеї розгляду художнього тексту як тексту культури, що відображає свідомість людей певної історичної доби, орієнтує на діалог у просторі культури та на діалог культур. Авторами запропоновано вивчення літературного твору як тексту культури, що здійснюється шляхом прочитання смислів, образів, символів тексту, через які відбувається діалог з автором твору, осягнення картини його художнього світу. Відтак учень осмислює цінності культури конкретного історичного періоду та історичного типу свідомості, що відображає автор твору.

Мистецький контекст у підручнику реалізовано через тематичну і сюжетну спорідненість літературного твору з творами інших видів мистецтва; через спорідненість загального змісту мистецького твору (живопис, музика, театр, кіномистецтво тощо) або його основного художнього прийому та характеру художньо-виражальних засобів, що використав автор літературного тексту.

Вивчення кожного тематичного блоку програмового матеріалу підручника розпочинається коротким оглядом розвитку української літератури певного історичного періоду в контексті тенденцій національної культури означеного часу. Візуалізації презентованої інформації допомагає ілюстративний матеріал, максимально представлений у підручнику. У межах тематичних блоків передбачено запитаннями і завданнями на розвиток умінь контекстного розгляду художнього твору, а також запитання узагальнюючого характеру з апелюванням до культурного і читацького досвіду старшокласників.

Реалізація мистецького контексту до вивчення творів української літератури в 11 класі сприяє поглибленню в учнів умінь зіставляти специфіку розкриття літературної теми (чи образу) у різних видах мистецтва; формує розуміння ролі української літератури в світовому культурному контексті; поглиблює вміння аналізувати та інтерпретувати літературні твори у взаємодії з різними творами мистецтва; розвиває здатність усвідомлювати соціокультурну значущість художньої літератури, ідентифікувати себе як представника певної національної культури, виявляти ціннісне ставлення до різних видів мистецтва.